

Nr 219.

Ankom till riksdagens kansli den 10 juni 1921 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av kamrarnas återremiss av vissa punkter i statsutskottets utlåtande nr 3 A angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1922 tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

(1 avd.)

1:o.

I den till riksdagen den 7 januari 1921 avlåtna statsverkspropositionen hade Kungl. Maj:t under punkt 10 av tredje huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i stället för det nuvarande ordinarie reservationsanslaget diplomat- och konsulsaspiranter, under rubriken attachéer (aspiranter) i riksstaten för år 1922 uppföra ett ordinarie reservationsanslag av 100,000 kronor.

I anledning av denna framställning hade statsutskottet i sitt utlåtande nr 3 A, punkt 9 anfört följande:

»Med avseende å ifrågavarande tjänstemäns avlöningsförmåner föreslås anordningen, att ett mot lön svarande fast arvode bestämmes för varje attaché, och att därtill för de utomlands anställda läggas belopp motsvarande ortstillägg. Dyrtidstillägg skulle utgå allenast å grundarvodena.

Emot införandet av nu berörda princip har utskottet intet att erinra.

Ej heller har utskottet något att invända mot storleken av det för avlöning åt attachéer begärda beloppet. Även för närvarande står för

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 6 saml. 92 häft. (Nr 219.)

omförmälda ändamål till Kungl. Maj:ts förfogande ett belopp av 100,000 kronor, varav emellertid ett belopp av 44,000 kronor är uppfört å extra stat.

Under nu rådande situation finner utskottet det icke lämpligt att frångå det sålunda tillämpade systemet med uppdelning å ordinarie och extra stat av de för ändamålet anvisade medlen och anser alltså, att ett belopp av 44,000 kronor fortfarande bör uppföras å extra stat.

Beträffande den föreslagna förändringen av det ordinarie anslagets benämning anser utskottet Kungl. Maj:ts förslag tillräckligt motiverat därigenom, att enligt gällande antagningsbestämmelser den förutvarande skillnaden mellan diplomat- och konsulsaspiranter bortfallit.

Det förstärkningsanslag, som utskottet alltså anser böra anvisas å 1922 års extra stat, bör, i motsats till vad som är fallet med det nuvarande extra anslaget för ändamålet, vilket är betecknat såsom reservationsanslag, erhålla naturen »förslagsanslag, högst».

Då såsom bekant under sènare tid delade meningar gjort sig gällande angående dispositionen och bokföringen av dylika förstärkningsanslag, har utskottet ansett lämpligt att i detta sammanhang klarlägga sin ställning till frågan, och vill utskottet i sådant avseende anföra följande.

Om man till en början frånser den beteckning, förstärkningsanslagen erhållit, torde det ligga i sakens natur, att avsikten med dessa är, att de få disponeras under enahanda villkor, som moderanslaget. Då reservationsanslagen även efter budgetårets utgång stå till förfogande och ej äro avsedda endast för utgifterna under ett visst år, lära även förstärkningarna i reservationsanslag vara avsedda att på liknande sätt disponeras.

Anledningen till att anslagen detta oaktat erhållit beteckningen »förslagsanslag, högst», framgår av följande.

I december 1916 framlade numera generaldirektören P. Södermark efter därtill erhållet uppdrag förslag till de extra anslagens beteckning, därvid föreslogs, att av de extra anslagen en del måtte betecknas såsom »förslagsanslag, högst», och en del såsom reservationsanslag, men att de s. k. förstärkningsanslagen — enär besparingar å dessa ju borde behandlas på samma sätt som moderanslagen — måtte lämnas *utan beteckning*. Departementschefen ansåg åter, att förslagets huvudsakliga syfte kunde uppnås, om man med särskild beteckning försåg de anslag, som borde behandlas såsom »förslagsanslag, högst», under det att de anslag, som borde behandlas såsom reservationsanslag, lämnades utan beteckning. I sådant fall erfordrades emellertid en särskild åtgärd i fråga om förstärkningsanslagen; och om dessa anförde departementschefen att »då de i det övervägande antalet fall fortfarande såsom hittills lära

komma att under budgetåret överföras till de respektive anslag, de äro ämnade att förstärka, utan olägenhet kunde i regel förses med beteckningen »förslagsanslag, högst».

Riksdagen biträdde emellertid sakkunnigförslaget att även de anslag, som vore av reservationsanslags natur, borde få denna natur i riksdagen uttryckligen angiven. I fråga om förstärkningsanslagen åter lämnades departementschefens förslag utan erinran.

Härav framgår alltså, att när förstärkningsanslagen fingo beteckningen »förslagsanslag, högst», såväl Kungl. Maj:t som riksdagen utgått ifrån att de i allmänhet komma att i sin helhet under budgetåret omföras till vederbörande moderanslag; och vid sådant förhållande lär den omständigheten, att de erhållit beteckningen »förslagsanslag, högst» icke innebära något hinder för Kungl. Maj:t eller, där anslaget ställts till någon myndighets förfogande, för denna myndighet att låta verkställa sådan omföring. Snarare torde avsikten med anslagens beteckning såsom »förslagsanslag, högst» just hava varit att framkalla en sådan omföring, så att det nya anslaget ej komme att stå kvar såsom ett särskilt anslag, vilket måhända kunde tänkas bli följden, om det betecknades såsom reservationsanslag.

Om före budgetårets utgång sådan omföring icke skett, får denna omständighet givetvis icke inverka på dispositionsrätten till anslaget, utan detta står fortfarande till förfogande för det ändamål, vartill det beviljades, nämligen icke för vissa utgifter under budgetåret utan för förstärkning av moderanslaget.

Den till stöd för en motsatt uppfattning anförda omständigheten att »förslagsanslag högst» av riksdagen definierats såsom »sådana till maximibelopp fixerade anslag, vilka ej få disponeras efter budgetsårets utgång och som alltså i den mån, de ej under sagda år tagits i anspråk, skola till kassafonden överföras» är ej avgörande för den nu föreliggande frågan. Om utgifter, tillhörande ett visst budgetår, icke hinna under samma år utbetalas och bokföras, kunna de, på sätt i kungl. brev den 13 februari 1920 föreskrives, avföras i nästkommande års räkenskap, och detsamma måste givetvis gälla en omföringsåtgärd, tillhörande ett visst budgetår.

Kungl. Maj:t har också nyligen i ett särskilt fall förklarat den omständigheten, att ett å 1920 års tilläggsstat uppfört förstärkningsanslag av riksräkenskapsverket överförts till kassafonden, icke utgöra hinder för att det nu överföres till det reservationsanslag, det är avsett att förstärka.

Ur praktisk bokföringssynpunkt synes det slutligen riktigast och lämpligast, att inga utgifter direkt bokföras å förstärkningsanslaget, utan att alla utgifter, efter sistsnämnda anslags omföring, bokföras å huvudanslaget.

Med åberopande av det sålunda anförda hemställer utskottet under nu förevarande punkt, att riksdagen må från och med år 1922, med utslutande av det under rubriken diplomat- och konsulsaspiranter upptagna ordinarie reservationsanslaget diplomat- och konsulsaspiranter, under rubriken attachéer (aspiranter) uppföra ett ordinarie reservationsanslag å 56,000 kronor.»

Under punkt 10 hade utskottet, med hänvisning till vad under punkt 9 anförts, hemställt, att riksdagen måtte till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget attachéer (aspiranter) på extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 44,000 kronor.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hava båda dessa punkter av kamrarna återförvisats till utskottet.

*Utskottets
yttrande.*

Vad som föranlett ifrågavarande punkters återremiss till utskottet torde hava varit uppkomna tvivelsmål om lämpligheten av att i detta sammanhang från riksdagens sida lämnades allmänna direktiv rörande dispositionen och bokföringen av de s. k. förstärkningsanslagen.

Med anledning härav och då olika meningar i sistsnämnda fråga synas föreligga, har utskottet, som funnit, att densamma icke med nödvändighet behöver få sin lösning i förevarande sammanhang, utan att den torde böra göras till föremål för närmare prövning vid början av nästa riksdag, nu ansett, att den i punkt 9 förekommande motiveringen bör inskränkas till ett yttrande av följande lydelse:

»Med avseende å ifrågavarande tjänstemäns avlöningsförmåner föreslås anordningen, att ett mot lön svarande fast arvode bestämmes för varje attaché, och att därtill för de utomlands anställda läggas belopp motsvarande ortstillägg. Dyrtidstillägg skulle utgå allenast å grundarvodena.

Emot införandet av nu berörda princip har utskottet intet att erinra.

Ej heller har utskottet något att invända mot storleken av det för avlöning åt attachéer begärda beloppet. Även för närvarande står för

omförmälda ändamål till Kungl. Maj:ts förfogande ett belopp av 100,000 kronor, varav emellertid ett belopp av 44,000 kronor är uppfört å extra stat.

Under nu rådande situation finner utskottet det icke lämpligt att frångå det sålunda tillämpade systemet med uppdelning å ordinarie och extra stat av de för ändamålet anvisade medlen och anser alltså, att ett belopp av 44,000 kronor fortfarande bör uppföras å extra stat.

Beträffande den föreslagna förändringen av det ordinarie anslagets benämning anser utskottet Kungl. Maj:ts förslag tillräckligt motiverat därigenom, att enligt gällande antagningsbestämmelser den förutvarande skillnaden mellan diplomat- och konsulsaspiranter bortfallit.

Det förstärkningsanslag, som utskottet alltså anser böra anvisas å 1922 års extra stat, har utskottet funnit böra erhålla naturen »förslagsanslag, högst».

Under återopande av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att kamrarna må fatta beslut i enlighet med utskottets under punkterna 9 och 10 av dess utlåtande nr 3 A framlagda förslag, därvid dock motiveringen till punkt 9 må erhålla ovannämnda förändrade lydelse.

2:o.

I punkt 12 under tredje huvudtiteln hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1922 till extra handelsattachéer anvisa ett reservationsanslag av 140,000 kronor.

Utskottet hade i punkt 12 av sitt utlåtande nr 3 A beträffande denna framställning anfört följande:

»I fråga om avlöningen för samtliga specialattachéer med undantag av militär- och marinattachéer har föreslagits, att viss del av deras arvoden, 12,000 kronor, skulle bestämmas till att motsvara lön, under det återstoden skulle motsvara ortstillägg. Endast å den förra delen av arvodena skulle dyrtidstillägg utgå.

Förslaget om en uppdelning av arvodena åt ifrågavarande tjänstemän synes utskottet vara lämpligt. Emellertid anser utskottet, att grundarvudet bör sättas lägre än som föreslagits, och tillstyrker utskottet, att ett belopp av 9,000 kronor bestämmas att motsvara lön.

Utan att finna en sådan reglering av arvodena hava betydelse för

frågan om specialattachéernas och de ordinarie tjänstemännens inbördes tjänsteställning, vill utskottet betona, att det avdrag å arvode, specialattaché bör vidkännas under ledighet från tjänsten, lämpligen bör fastställas i överensstämmelse med vad gäller för ordinarie tjänsteman i närmast motsvarande lönekategori.

I övrigt har utskottet intet att erinra med anledning av förevarande förslag, utan hemställer, att riksdagen må till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget handelsattachéer å extra stat för år 1922 bevilja ett förslagsanslag, högst, 140,000 kronor.»

Denna punkt har av båda kamrarna återförvisats till utskottet.

Anledningen härtill synes hava varit, att ifrågavarande punkt liksom ock den under 3:o) här nedan omförmälda såsom avseende förstärkningsanslag ansetts böra prövas i sammanhang med de ovan behandlade punkterna 9 och 10.

Utskottet hemställer,

att kamrarna må fatta beslut i enlighet med utskottets under punkt 12 av dess utlåtande nr 3 A framlagda förslag.

3:o.

Under punkt 16 av tredje huvudtiteln hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till förstärkning av anslaget extra biträden och vaktbetjänte vid beskickningar och konsulat å extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 67,000 kronor.

Utskottet hade i sitt utlåtande nr 3 A, punkt 16, hemställt, att riksdagen måtte till förstärkning av anslaget extra biträden och vaktbetjänte vid beskickningar och konsulat å extra stat för år 1922 bevilja ett förslagsanslag, högst, 55,000 kronor.

Denna punkt har av båda kamrarna visats åter till utskottet.

Under återopande av vad av utskottet anförts under punkt 2 här ovan, får utskottet hemställa,

att kamrarna må fatta beslut i enlighet med utskottets under punkt 16 av dess utlåtande nr 3 A framlagda förslag.

Stockholm den 10 juni 1921.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *C. J. G. Swartz*, *A. C. Lindblad*, *Ollas A. Ericsson*, *H. F. Lamm*, *J. Nilsson* i Skottlandshus, *H. M. Bäckström*, *J. L. Widell*, *C. G. Ekman*, *E. A. Hallin*, *C. I. Asplund* och *J. Nilsson* i Malmö samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund*, *J. Jönsson* i Revinge, *O. H:son Waldén*, *P. Nilsson* i Bonarp, *C. R. Jansson* i Falun, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *S. E. J. Lübeck*, *W. Bäckström*, *K. E. W. Söderhielm*, *F. T. Hamrin* och *J. E. Andersson* i Ovanmyra.